

RU 11.7 Minskingslista för förbrukningsvaror

Innehåll

Syfte och omfattning.....	1
Bakgrund.....	2
Beskrivning.....	2
Produkter som saknar klimatsmart alternativ.....	3
Gula boxar för smittförande/kliniskt avfall.....	3
Undersökningshandskar	4
Produkter med klimatsmart alternativ	5
Skoöverdrag.....	5
Skyddsförkläden	6
Sopsäckar och soppåsar.....	7
Specialarbetsdräkt	10
Stiftpennor.....	12
Värmejacka	13
Uppföljning	14
Roller och ansvar	14
Dokumenthistorik.....	14
Relaterade länkar	14
Referenser.....	15

Syfte och omfattning

Ett av Region Uppsalas övergripande mål är att minska vår klimatpåverkan. Eftersom plasten i förbrukningsvaror oftast är tillverkad av fossil råvara är förbrukningsvaror ett viktigt område att arbeta med.

Syftet med minskningslistan är att ge stöd till verksamheter för att minska användningen av förbrukningsvaror och på så sätt minska resursförbrukning, avfallsmängder och klimatpåverkan. Dokumentet är ett underlag när förvaltningarna/verksamheterna ska sätta årliga miljömål. Miljömålen kan exempelvis

RU 11.7 Minskingslista för förbrukningsvaror

Sidan 1 av 15

DocPlus-ID: DocPlusSTYR-34093

Version: 2

Handlingstyp: Instruktion/Rutin

vara att minska användningen av utvalda förbrukningsvaror, identifiera förbrukningsvaror som kan fasas ut eller minska användningen av under målperioden. Minskingslistan kommer även fungera som inspiration i det lokala miljöarbetet i organisationen.

Bakgrund

Minskingslistan har tagits fram för att göra det enklare för verksamheter att veta vilka förbrukningsvaror de kan arbeta med för att minska klimatpåverkan. Den första minskningslistan togs fram under år 2015 med hjälp av en referensgrupp med representanter från Vårdhygien, Varuförsörjningen, Sterilcentralen vid Akademiska sjukhuset, Vårdnära service på Fastighet och service, Akademiska sjukhusets säkerhets- och miljöavdelning samt miljöenheten.

Beskrivning

Rätt använt kan förbrukningsmaterial minska smittspridning och vårdrelaterade infektioner. Ett sådant arbetssätt minskar alltså risken för till exempel utbrott, reoperationer och extra vårddagar, vilket i sin tur skulle kunna innebära stor användning av förbrukningsmaterial.

Vi vill minska vår klimatpåverkan från förbrukningsvaror med bibehållen säkerhet för patienter och personal genom att verka inom tre områden:

1. Gå över till **arbetsmetoder** där användning av förbrukningsvaror kan tas bort eller minskas
2. Gå över från användning av engångsprodukter till **flergångsprodukter**
3. I de fall där engångsprodukter behövs, gå över till **förnybart eller återvunnet material**¹ eftersom det har lägre klimatpåverkan

Produkterna på minskningslistan är indelade i två kategorier. Den första kategorin är produkter som saknar klimatsmart alternativ, där vi enbart rekommenderar ändrade arbetsmetoder. Den andra kategorin är produkter med klimatsmart alternativ, där vi både rekommenderar ändrade arbetsmetoder och klimatsmarta alternativ i flergångs- och/eller engångsutförande.

I de fall det finns alternativa klimatsmarta produkter så finns dessa samlade för beställare i den publika inköpslistan "OM Klimatsmarta artiklar" i Agresso.

¹ Det är viktigt att alltid välja upphandlade produkter. Produkter som inte har upphandlats kan utgöra en risk för patient eller personal, ha negativ miljöpåverkan (utöver klimatpåverkan) eller skada Region Uppsalas maskiner och utrustning. Varuförsörjningens personal kan svara på frågor om de produkter som finns, se www.varuforsorjningen.se

Produkter som saknar klimatsmart alternativ

Gula boxar för smittförande/kliniskt avfall

Därför ska vi minska användningen

Gula boxar för smittförande/kliniskt avfall ska vara kraftiga och består därför av mycket hårdplast. De fyller en viktig funktion för visst avfall men ska inte användas i onödan. Det finns exempel på verksamheter som har minskat sina materialkostnader genom att säkerställa att boxarna används enligt våra rutiner.

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Följ [avfallshandboken](#) (intranätet) som gäller för din arbetsplats. Där står vilket avfall som ska läggas i gula boxar. Det som inte hör hemma där ska oftast läggas i kärl för brännbart avfall.
- Fäst instruktioner från avfallshandboken precis bredvid platsen där uppsamlingsboxen finns. På så sätt blir det tydligt vad som ska kastas i boxen.
- Beställ rätt storlek på kärl. Ett kärl ska fyllas upp men maximalt till 2/3-delar och maximalt 10 kg. Kärlet ska inte behöva stå en längre tid innan det blir fullt.
- Undersök möjligheten att välja en större uppsamlingsbox istället för flera mindre.
- Lägg inte mindre boxar i större.

Minska användning av

- Burkar för stickande och skärande avfall 0,2 liter-6 liter
- Gula uppsamlingsboxar 25 liter-60 liter

Undersökningshandskar

Därför ska vi minska användningen

Handsakar är viktiga i många fall men om de används i onödan kan det leda till ökad smittspridning. Användningen av undersökningshandskar har ökat med 16 procent mellan 2018 och 2023 och står för en stor del av vår klimatpåverkan från förbrukningsmaterial (Olofsgård, 2022).

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Gör [utbildning för användning av handskar](#) (Vårdhygien).
- Gå igenom basala hygienrutinen och diskutera hur ni kan minska användningen av undersökningshandskar i linje med hygienrutinen. På [Vårdhygiens hemsida](#) (samverkanswebben) finns länkar du kan följa beroende på om du jobbar inom Slutenvård eller Nära vård och hälsa. Basala hygienrutiner och klädregler finns under rubriken "Hygienrutiner och smittämnen". Några frågor att ställa sig:
 - Varför använder vi handskar?
 - Varför ska vi inte överanvända handskar?
 - Varför tror ni att det finns en överanvändning?
- Använd bara handskar när det är motiverat - följ [handskpyramiden](#) (Folkhälsomyndigheten).
- Uppmärksamma svinn av handskar, t.ex. om de ramlar ur dåligt konstruerad förpackning: [Reklamation](#) (Varuförsörjningen).

Minska användning av

Samtliga undersökningshandskar i enlighet med basala hygienrutiner

Produkter med klimatsmart alternativ

Beställare i Agresso kan hitta samtliga rekommenderade klimatsmarta artiklar i den publika inköpslistan "OM Klimatsmarta artiklar".

Skoöverdrag

Därför ska vi minska användningen

Eftersom skor och fötter oftast är smutsiga kan skoöverdrag ge en falsk trygghet då händerna kan bli kontaminerade när de tas på. Produkten behövs i vissa fall, men i många fall kan andra metoder ersätta den.

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Se över om skoöverdrag kan tas bort och endast ställas fram vissa årstider eller vid dåligt väder.
- Om verksamheten ligger på en våning högre upp har besökare oftast stampat av sig smutsen på vägen, så skoöverdrag kan plockas bort.
- Se över städfrekvens.
- Se över dörmattor, är de rena, effektiva och tillräckligt stora?

Klimatsmart alternativ

Skoöverdrag av förnybar plast, artikelnummer [61435](#) (Varuförsörjningen)

Minska användning av

Skoöverdrag av fossil plast, artikelnummer [56306](#) och [56609](#) (Varuförsörjningen)

Skyddsförkläden

Därför ska vi minska användningen

Vi använder stora mängder skyddsförkläden, över 13 000 stycken per dag. Därför behöver vi gå över till produkter av material som ger mindre klimatpåverkan. Förkläden av förnybar plast ger ungefär halverad klimatpåverkan (Region Stockholm, Klimatpåverkan från livscykeln av polyetenbaserade engångsprodukter, 2020) jämfört med de traditionella som är av plast från fossil olja.

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Använd inte förkläden i onödan, se [Basala hygienrutiner och klädregler](#) (Vårdhygien). På [Vårdhygiens hemsida](#) (samverkanswebben) finns länkar du kan följa beroende på om du jobbar inom Slutenvård eller Nära vård och hälsa. Basala hygienrutiner och klädregler finns under rubriken "Rutiner och smittämnen".
- Gå igenom basala hygienrutinen och diskutera hur ni kan minska användningen av förkläden i linje med hygienrutinen. Några frågor att ställa sig:
 - Varför använder vi förkläden?
 - Har vi arbetsmoment hos oss där vi gör olika?
 - Hur bedömer vi att förkläden ska användas?
 - Varför ska vi inte överanvända förkläden?
 - Varför tror ni att det finns en överanvändning?
- Välj rätt storlek på förkläde för det arbete som ska utföras.

Klimatsmart alternativ

Förkläde av förnybar plast, artikelnummer [61446](#) (Varuförsörjningen)

Under den tid som program för miljö och hållbarhet 2023-2026 gäller får verksamheterna en ekonomisk ersättning vid beställning av förnybara skyddsförkläden, mer om detta finns beskrivet på sidan [Hållbar användning av förbrukningsvaror](#) (intranätet).

Minska användning av

Förkläde av fossil plast, till exempel artikelnummer [61372](#) (Varuförsörjningen)

Sopsäckar och soppåsar

Därför ska vi minska användningen

Plastpåsar och sopsäckar måste användas effektivt, annars är det en hel del plast som går till förbränning i onödan. Våra plockanalyser visar att vi kan bli bättre på att sortera exempelvis plastförpackningar och matavfall rätt.

Om vi har färre kärl för brännbart och hänvisar personalen till en plats för källsortering (främst i kontorsmiljöer) kan det bidra till:

- att mer plast, matavfall och annat material återvinns så vi minskar vår klimatpåverkan
- bättre arbetsmiljö för städpersonal då de slipper böja sig ned och tömma många papperskorgar
- bättre arbetsmiljö för alla våra medarbetare som använder källsorteringskärl i stället för papperskorg nära skrivbord då de får fler mikropauser och rörelse

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Om säcken måste bytas innan den är full, testa en mindre storlek.
- Minska antalet papperskorgar med plastpåsar till exempel på kontor.
- Se över möjligheten att ta bort plastpåsen från papperskorgen – plastpåsen behövs inte om lokalvården har möjlighet att tömma papperskorgen direkt i en sopsäck. Detta gäller även på toaletter.
- Källsortera det avfall som uppstår.

Klimatsmart alternativ

Storlek	Egenskaper	Artikelnummer	Artikelnamn
30 liter		56036	PLASTPÅSE 30L VIT F PAPPERSKORG 280/240X600MM RLE/100 FÖRNYBAR
40 liter		57968	SOPSÄCK PL GRÅ 40L 300/240X700MM 40MY RLE/50 FÖRNYBAR
40 liter		57968	SOPSÄCK PL GRÅ 40L 300/240X700MM 40MY RLE/50 FÖRNYBAR

Storlek	Egenskaper	Artikelnummer	Artikelnamn
70 liter		57990	SOPSÄCK PL BLÅ 70L 700X900X0,04MM RLE/25 FÖRNYBAR
70 liter	Knyt-handtag	57967	SOPSÄCK PL GRÖN M KNYTHANDTAG 70L 410/140X1080MM 40MY RLE/10 FÖRNYBAR
70 liter	Knyt-handtag	57931	SOPSÄCK PL TRANSP M KNYTHANDT 70L 305/250X1080 40MY RLE/25 FÖRNYBAR
70 liter	Knyt-handtag	58676	SOPSÄCK PL TRANSP M KNYTHANDT 70L 350/250X1080X0,04MM RLE/25 ÅTERV
125 liter		57965	SOPSÄCK PL GRÖN 125L 390/360X1150MM 30MY RLE/25 FÖRNYBAR
125 liter	Knyt-handtag	57992	SOPSÄCK PL BLÅ M KNYTHANDTAG 125L 750X1330X0,04MM RLE/10 FÖRNYBAR
125 liter	Knyt-handtag	57971	SOPSÄCK PL TRANSP M KNYTHANDT 125L 750X1150MM 40MY RLE/25 FÖRNYBAR
125 liter		57970	SOPSÄCK PL TRANSP 125L 750/1150MM 30MY RLE/25 FÖRNYBAR
125 liter		57965	SOPSÄCK PL GRÖN 125L 390/360X1150MM 30MY RLE/25 FÖRNYBAR

Minska användning av

Storlek	Egenskaper	Artikelnummer	Artikelnamn
30 liter		59845	PLASTPÅSE 30L VIT F PAPPERSKORG 520X580MM RLE/100
30 liter		59747	KOMPOST PLASTPÅSE 30L M TRYCK 590X600XMM RLE/25
40 liter		57929	SOPSÄCK PL MÖRKGRÅ 40L 300/240X700 40MY RLE/50
40 liter		57997	SOPSÄCK PL VIT 40L 360/160X800X0,003MM RLE/50
70 liter		58672	SOPSÄCK PL SVART 70L 600X900X0,032MM RLE/25

Storlek	Egenskaper	Artikelnummer	Artikelnamn
70 liter	Knyt-handtag	57972	SOPSÄCK PL GRÖN M KNYTHANDT 70L 350/250X900MM 30MY RLE/25
125 liter		51763	SOPSÄCK PL BLÅ/SVART 125L 750X1150X0,05MM RLE/25
125 liter	Knyt-handtag	58673	SOPSÄCK PL SVART M KNYTHANDT 125L 750X1250MM RLE/10
125 liter	Knyt-handtag	58674	SOPSÄCK PL TRANSP M KNYTHANDT 125L 400/350X1330MM RLE/25
125 liter		52751	SOPSÄCK PL SVART 125L 390/360X1150X0,035MM RLE/10

Här finns en [guide över vilka klimatsmarta sopsäckar som kan ersätta fossila](#) (Sharepoint).

Specialarbetsdräkt

Därför ska vi minska användningen

Specialarbetsdräkt i engångsutförande har en stor miljöpåverkan, klimatpåverkan är fem gånger större än flergångsalternativet (Mikusinska, 2012). Specialarbetsdräkt i flergångsutförande uppfyller samma höga hygienkrav som engångsalternativ. Varje år beställer Region Uppsala 130 000 personalbyxor och 160 000 personalblusar för engångsbruk.

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Välj flergångsarbetsdräkt i första hand.
- Följ [Basala hygienrutiner och klädregler](#) (Vårdhygien) samt [Basala hygienrutiner och klädregler på operationsavdelning](#) (Vårdhygien).
- Ta väl hand om flergångstextilier så att de håller länge.

Klimatsmart alternativ

Specialarbetsdräkt som uppfyller EN13795, SS 8760164-5:2020:

Byxor:

- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-2XL, artikelnummer 119173-2XL
- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-3XL, artikelnummer 119173-3XL
- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-L, artikelnummer 119173-L
- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-M, artikelnummer 119173-M
- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-S, artikelnummer 119173-S
- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-XL, artikelnummer 119173-XL
- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-XS, artikelnummer 119173-XS
- OP-BYXA OPTIMAL MF864 BLÅ MICRO-XXS, artikelnummer 119173-XXS

Blus:

- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-2XL, artikelnummer 119172-2XL
- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-3XL, artikelnummer 119172-3XL
- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-L, artikelnummer 119172-L
- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-M, artikelnummer 119172-M
- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-S, artikelnummer 119172-S

- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-XL, artikelnummer 119172-XL
- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-XS, artikelnummer 119172-XS
- OP-BLUS BLÅ MICROFIBER NAMNSKYLT-XXS, artikelnummer 119172-XXS

OP-huva:

- OP-HUVA OPTIMAL MF864 BLÅ MICROFIBER-L, artikelnummer 118270-L
- OP-HUVA OPTIMAL MF864 BLÅ MICROFIBER-M, artikelnummer 118270-M
- OP-HUVA OPTIMAL MF864 BLÅ MICROFIBER-S, artikelnummer 118270-S
- OP-HUVA OPTIMAL MF864 BLÅ MICROFIBER-XL, artikelnummer 118270-XL

Minska användning av

Byxor av fossil plast, till exempel:

- Storlek XS, artikelnummer [59279](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek S, artikelnummer [48879](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek M, artikelnummer [48878](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek L, artikelnummer [48877](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek XL, artikelnummer [48882](#) (Varuförsörjningen)

Skjorta av fossil plast, till exempel:

- Storlek XS, artikelnummer [48925](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek S, artikelnummer [48922](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek M, artikelnummer [48921](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek L, artikelnummer [48918](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek XL, artikelnummer [48924](#) (Varuförsörjningen)

OP-huva av fossil plast, till exempel:

- MÖSSA HJÄLM AXELTÄCKANDE BLÅ, artikelnummer [48979](#) (Varuförsörjningen)
- MÖSSA HJÄLM AXELTÄCKANDE GRÖN, artikelnummer [53475](#) (Varuförsörjningen)
- MÖSSA HJÄLM AXELTÄCKANDE BLÅ, artikelnummer [58669](#) (Varuförsörjningen)

Stiftpennor

Därför ska vi minska användningen

Stiftpennor är exempel på kontorsprodukter där plasten inte alltid är nödvändig.

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Använd och var rädd om de pennor (och annat kontorsmaterial) som finns istället för att köpa nytt.
- Fyll på stift, 0,7mm (artikelnummer [74347](#) eller [40816](#) (Varuförsörjningen)) eller 0,5mm (artikelnummer [74348](#) eller [40815](#) (Varuförsörjningen)).

Klimatsmart alternativ

- Prova en vässbar penna, till exempel artikelnummer [41263](#) (Varuförsörjningen).
- Om stiftpennor behöver beställas, prova 0,7mm (artikelnummer [42715](#) (Varuförsörjningen)) eller 0,5mm (artikelnummer [42714](#) (Varuförsörjningen)). De är gjorda av återvunnen plast.

Minska användning av

Stiftpennor av fossil plast, artikelnummer [45783](#) och [45731](#) (Varuförsörjningen).

Värmejacka

Därför ska vi minska användningen

Värmejacka i engångsutförande har mer än tre gånger så stor klimatpåverkan som värmeväst i flergångsutförande (Region Stockholm, Jämförelse mellan engångs- och flergångstextilier ur livscykelperspektiv i verktyget Simopro Share & collect, 2020). Värmejackan är inte ett alternativ i patientnära arbete, då de behöver sluta ovanför armbågen. Varje år beställer Region Uppsala över 200 000 värmejackor för engångsbruk.

Hur kan vi minska klimatpåverkan från produkten?

Ändrade arbetsmetoder

- Använd privata t-shirts/linnen under arbetskläder.
- Använd samma värmejacka under ett helt arbetspass. Värmeplagg ska bytas dagligen.
- Följ [Basala hygienrutiner och klädregler](#) (Vårdhygien) samt [Basala hygienrutiner och klädregler på operationsavdelning](#) (Vårdhygien).
- Om lokalerna är för kalla, felanmäl i Weblord.
- Ta väl hand om flergångstextilier så att de håller länge.

Klimatsmart alternativ

När extra värmeplagg behövs, används väst i flergångsmaterial.

- QUILTAD VÄRMEVÄST VIT-2XL, artikelnummer 110631-2XL
- QUILTAD VÄRMEVÄST VIT-3XL, artikelnummer 110631-3XL
- QUILTAD VÄRMEVÄST VIT-L, artikelnummer 110631-L
- QUILTAD VÄRMEVÄST VIT-M, artikelnummer 110631-M
- QUILTAD VÄRMEVÄST VIT-S, artikelnummer 110631-S
- QUILTAD VÄRMEVÄST VIT-XL, artikelnummer 110631-XL

Minska användning av

Värmejacka av fossil plast:

- Storlek S, artikelnummer [55136](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek M, artikelnummer [55135](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek L, artikelnummer [55133](#) (Varuförsörjningen)

- Storlek XL, artikelnummer [55137](#) (Varuförsörjningen)
- Storlek XXL, artikelnummer [56014](#) (Varuförsörjningen)

Uppföljning

Statistik finns i SAS-rapporten RU - Uppföljning förbrukningsvaror 2023-2026.

Roller och ansvar

Miljöenheten ansvar är att

- Minskingslistan tas fram och revideras

Dokumenthistorik

Författare:

Elsa Härdelin, miljöstrateg, Miljöenheten, Avdelningen för regional utveckling, Region Uppsalas ledningskontor

Granskare:

Marta Fallgren, miljöchef, Miljöenheten, Avdelningen för regional utveckling, Region Uppsalas ledningskontor

Datum:

2024-04-04 Nytt dokument som ersätter den gamla minskningslistan (DocPlusSTYR-16835)

Relaterade länkar

[Avfallshandboken](#) (intranätet)

[Basala hygienrutiner och klädregler](#) (Vårdhygien)

[Basala hygienrutiner och klädregler på operationsavdelning](#) (Vårdhygien)

[Handskpyramiden](#) (Folkhälsomyndigheten)

[Hållbar användning av förbrukningsvaror](#) (intranätet)

[Reklamation](#) (Varuförsörjningen)

[Utbildning för användning av handskar](#) (Vårdhygien)

[Vårdhygiens hemsida](#) (samverkanswebben)

Referenser

Mikusinska, M. (2012). *Comparative Life Cycle Assessment of Surgical Scrub Suits*. Stockholm: KTH.

Olofsgård, M. (2022). *Klimatbokslut och effekt bedömning av åtgärder*. Afry.

Region Stockholm. (2020). Jämförelse mellan engångs- och flergångstextilier ur livscykelperspektiv i verktyget Simopro Share & collect. Region Stockholm.

Region Stockholm. (2020). Klimatpåverkan från livscykeln av polyetenbaserade engångsprodukter. RS 2019-0677.

Statistik över inköp är hämtade från SAS, datakälla LUL_INKÖP.